

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 2

urn:nbn:de:bsz:31-103771

constituit. Isti praesidiorum praefecti à praetoribus haud aliter differebant, quam in Gal-
liis hodie arcium atque oppidorum à Rege constituti praefecti, à ducibus toti provin-
ciae praepositis.

ET CIVITATI) Nihil absenti habet haec lectio, sed nescio quomodo
praepaetalia: Et Cilicia, siue, vt ex Diod. 17, 64. Bongarsius emendabat, ad Ciliciam.
Quid si sic legas, qui regionib. à Babylonia ad Ciliciam praesent. Ex qua abbreviacione
vltatissima per facile nasci potuit illud, regioni Babylonia. Sic enim sane Diod. Apol-
lodoro Amphipolite, & Meneti Pollao Babyloniae & Satrapiarum ad Ciliciam usque admi-
nistracionem (evidentius, iustelam) commisit. Nec leue argumentum est, quod, tradente
Arriano 3, 4, 13. Alexander Theffalis equitibus domum remisit, Meneti per literas
mandat, vt quom ad mare peruenerint, nauibus in Eubaam transuehendos curvet. Quae qui-
dem res proprie ad Ciliciam spectat, ad Babyloniā neutiquam. Legimus quidem
supra 4, 5, 9. Ciliciam Socrati traditam: & apud Arrian. 2, 3, 2. Balacrum Nicanoris P.
Ciliciae Satrapam: sed interim multa potuerunt mutari. Potuit & ille Satrapa Ciliciae
manere, sicut alias quoque regiones proprios habuisse Satrapas consentaneum est; illi
autem duo maius adhuc quoquo adissent, in illo tractu imperium habuisse. vt Germa-
nicus apud Tacit. 2, 43, 2. Sed omnem omnino dubitationem praecidit Arrian. 3, 3, 20.
vbi disertis verbis ὑπαρχὸν siue praetorem Syriae, Phaniciae, & Ciliciae vocat Menetem.
Atque hanc dispositionem etiam successores eius serualle apparet. Nam Maccab. 2, 8,
8. legitur Ptolemaeus dux Caesariae, & Phanicis, & 2, 3, 5. Apollonius, qui locus in Epi-
tome temporum, subiuncta Eusebio, sic citatur: καὶ ἰσθμὸν πρὸς Ἀπολλωνίου τὸν Συ-
ριακοῦ, καὶ Φοίνικος, καὶ Κιλικίας στρατηγὸν ὑπαρχεῖται χρηματικῶν καὶ τὰ λοιπὰ.

MENETEM) Sic scribo cum Acidalio à recto Menes. Clarum id ex
Graecis, qui de hoc homine scripserunt. Porro tunc accidisse videri potest quod nar-
rat Plinius 9, 8, 10. de puero in Iaslo delphino vehi solito, quem postea Alex. Magnus
Babyloniae Neptuni sacerdotio praefecit, amorem illum numinis propitium fuisse interpretatus.
Quo tempore inter sacerdotes Beli fuit Berofus historicus, vt ex ipsius fragmento con-
stat, quod apud Eusebium legitur.

5, 1, 44. EX PECUNIA) Numeravit Alex. sub signis equitum 7000.
peditum 40000. quando dimicauit cum Dario. demus ergo equitum Macedonum
fuisse 3500. totidemque peregrinorum. Denarius decem assibus, vnde & nomen ac-
cepit, permutabatur, hoc est, quatuor sestertiis numis, siue duobus victoriatis, quos
barbari Βαζιος dicunt. Erit ergo Denarius ex primo Romanorum precio, octo cru-
ciferi. Singulis ergo Macedonibus equo bellantibus cedebant 80. aurei germani, qui
in 3500. ducti, efficiunt 28000. peregrinis 65. quae in sorte excrefunt ad 17500 sum-
ma equitibus data 45500. peditibus singulis 25. aurei, qui in 40000. ducti, summam
reddunt 1000000. tota summa equitibus & peditibus data, 1045000. aureorum fuit.
Quantum vero auri è gazophylacio Babylónico exhauferit ipse rex, prodidit nemo. Ra-
derus.

STIPENDIUM) Non autem stipendium id fuit, sed donum, vt ratio,
& Diodor. 17, 64. docent. Accepit igitur hoc loco stipendium Curtius pro volunta-
ria largitione? an errore & inaduertentia quadam stipendium fecit, quod liberalitas
erat?

5, 2, 1. SATRAPENE) Hanc etsi nec apud Marcianum &c. nec
quenquam alium legam: & Glareanus omnino Sitacemem (quam regionem plerique
omnes laudant, & hic Diodor. 17, 65. pro Satrapene ponit) rescribendum: Satrapenem
tamen apud Polybium & Plutarchum in vita Luculli legi putant, quos Satrapenes appel-
lat Plutarchus, cuius locum quem Ortelius laudat, nondum reperi. Polybius lib. 5. Sa-
trapis

trapeios à Satrapene haud dubie. Et Mediae regio, cuius cultores pro Tigraue contra Lucullum propugnauerunt. Eadem regio *Sitacene*, recentioribus dicitur *Apolloniatis*, vt docet Strabo. de Satrapene nihil: nisi dicas legendum *Sagapenem*, de qua Strabo lib. 16. & est in illa vicinia. Certe quæ de copia rerum & abundantia conuincat affirmantur à Curtio in Satrapene, eadem de Sitacine Siculus narrat. Interpres Polybii vocem *Σαταπειος* vertit *Αιροπατιος*, quorum regio est *Αιροπατιος* etiam Plinio 6, 13, 17. Sed hi proximi sunt populis qui ad Pontum Euxinum colunt, pars Medorum, nihilque huc faciunt. Vel ergo iudem fuere Satrapeni & Sitaceni, vel Curtiana vertenda. Raderus. Ego puto Diodori auctoritatem hac in re merito magni fieri à Glareano. Apud Plut. Lucullo cap. LXVI. pro *Σαταπειοῖς* legend. *Αιροπατιοῖς* ostendo in Commentario Critico ad Supplem. Liuii.

5, 2, 2. *PRÆMIAQVE PROPOSUIT*) Multa Agesilai instituta videtur æmulatus hic Alexander, inter quæ & istud. Nam & illum Xenophon in oratione de laudibus ipsius post initium tradit, *proposuisse turmis equestribus præmia, quacumque ex iis equitatis artem optime teneret: iisdemque pedestribus, quacumque corporibus esset egregie exercitatis.* Idem auctor de utroque Cyro tradit, eos præmiis propositis suos excitasse. Xenophonti consentit etiam Corn. Nepos in Agesil. 3, 2. Etiam pro *dimitterent* secundum alios *repositi* *dimitteret*, ad Alexandrum referens.

5, 2, 3. *NOVEM*) Sic retinui cum veteribus, & nota lacunæ quam expressit Aldus mox num. 5. Nihil vidi quod persuaderet rectius facere, qui *octo* hic reposituerunt.

QUINGENARIÆ) Alii male *quinguenariæ*. Nimia enim & infolens fuisset hæc mutatio à quinguenariæ ad millenos, & numerus ille cohortis nomine vix dignus. reponendum igitur olim videbam, *quingenariæ*, hoc est 500. aut circiter militum, quales & Romanis fuerunt, teste Vegetio 2, 6. Et nunc quia aliquas editiones sic habere, huncque locum à Lipsio; aliisque Viris doctis; citari videam, merito recepi.

GESSERANT) *Lego cesserant*: quoniam adsignificat Chibarchias istas dari ex virtute ceptas, antea non factum, Lipsius de Mil. Rom. 2, 9. Quam emendationem & Acidalius sibi vindicat.

5, 2, 4. *MILITVM TURBA*) Quam ipsam iudicem fecerat Germanicus in agendo centurionatu. Tacitum 1, 44, 8. vide.

5, 2, 5. *ADARCHIAS*) Hunc Curtius 8, 1, 36. *Athariam* vocat, quare vide an hic etiam ita legendum sit. Popma. De pugna à senioribus instaurata vide Diodor. 17, 27. Puto hominis huius mentionem etiam haberi infra 7, 1, 5. vbi *Atharias* legitur. Vide Var. Lect. Denique eundem esse quem Plutarchus de fort. Alex. *Tarriam* appellat; & Diodor. 19, 36. *Athariam*.

5, 2, 6. *EQVITES*) De equitibus disertius Arrianus 3, 3, 21. *Κατέστη δὲ καὶ λόχος δύο ἐν ἑκάστῃ ἰλη, ἡ ἀριστερὴν ἑκάστην λόχος ἰππικῶν.* Instituit autem in singulis turmis decurias duas, cum ante nulla essent decurie. Hæc ita vt verba Arriani sonant interpretatus sum, vt mirer quam obrem Facius & Vulcanius, vocem *λόχος* alter *decuriones*, alter *tribunos* verterit, cum *λόχος* nec decurionem, nec tribunum significet, sed vere & proprie decuriam, vt Ælianus in Tacticis cap. 4. disertè docet. Alter eorundem error, quod confundunt *λόχος* καὶ ἰλας, cum *λόχος* proprie tantum decuriam, ἰλην *turmam* sonet. Proprie loquendum erat hic, cum Arrianus dicat ab Alexandro singulas ἰλας seu turmas εἰς δύο λόχους in duas decurias diuisas esse. Sequitur in Arriano: *Καὶ λόχος ἑξ ἑπταστῶν κατ' ἀριστερὰν περικελευμένους ἐν πᾶσι ἰταίρων.* Vulcanius interpretatus: *Ad hoc munus ex sociis eos, qui virtute bellica præstiterunt, elegit.* non proprie melius.

lius Facius: *Quorum ductores delegit ex amicorum numero lectis, qui maxime virtute præstarent.* Verius tamen transtulisset etiam Facius, si *λοχαγῶς*, decuriones proprie dixisset. quamvis *λοχαγῶν* ductores sint, nomen *Ductoris* generale est, & vocem *λοχαγῶς* non exprimit, qui sunt proprie decuriones, sicut *λόχος* est decuria. Raderus. Quem tamen verborum nimium tenacem in ipsa re offendisse deprehendo. Dum enim *λόχαγῶς* & *λοχαγῶς* præcise decurias, & decuriones vult reddi, non animaduertit se turmas seu potius *alam*, quod est *ἄλα*, viginti hominum constituere, quam seimus longe fuisse plurimum. nec certe valde honorasset amicos Alexander, si quemque eorum decem equitibus præposuisset. Scio quidem aliquando *λόχος* denotare decuriam, ubi nimirum res coincidit: sed non semper. Frustra sumus si Græcis nominibus æquipollentia apud Romanos quaerimus: cum ipsæ res variauerint. Sufficit ut quam potest proxime accedentes, *ἄλα* *alam* vertamus, *λόχος* *turmas*: *Instituit in singulis alis turmas duas, cum ante nullæ essent turma.*

DELECTIS) Sic feci, cum bene huc inclinarent alii codd. & præsertim MSS. qui iidem paulo supra *præfectis* maluerunt. Idem obseruavi fieri in Gallico Nanceii præsidio, ut nimirum quoties stationes atque vigilie locabantur, forte ducerentur qui centuriones cuique cohorti præessent, quo ignaris quos secum habituri forent, nec conspirare inter se, aut cum hoste, nec si conspirassent, extequi consilia in expedito esset.

5, 2, 7. PERTICAM) De signis pugnae Lipsius de Mil. R. 4, 12. ubi hunc Curtii locum adducit. *Nec, inquit, huic rei aliud legi, nisi si forte in Curtio de Alexandro, qui cum tubæ sonus haud pariter ob omnibus exaudiretur, cum castra mouenda essent, Perticam quæ vndique conspici posset, supra pratorium statuit, ex qua signum eminebat pariter omnibus conspicuum. Sed id quale fuerit, inquit Lipsius, non dicit. Imo dicit, & statim sequenti versu; Observabatur ignis nocturnus, fumus interdium.* Hoc erat ergo signum profectionis: quemadmodum Israëlitis castra mouentibus, per diem nubes, per noctem ignis præcedebat, signa à DEO assignata, & nunquam à castris recedentia. *Igitur die qua erectum est tabernaculum, operni illud nubes; à vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane.* Num. 10, 15. De signis aliorum gentium, & Romanorum, Lipsius vbertim. Raderus. Hæc igitur pertica eum in modum comparata fuerit, quo in plerisque ciuitatibus passim prominent, quibus in extremitatibus adnexæ sunt lucernæ, suscipiendis funibus pice & sulphure in alimentum clarioris flammæ subactis: ut in incendio vel tumultu nocturno vicarim succensi, lucem præbeant vltro citroque discurrentibus. Hodie tormenta displosa in quocunque fremitu satis exaudiuntur.

OBSERVABATUR) Libenter omiserim hoc verbum; & reliqua aptius cohæreant præcedentibus.

IGNIS NOCTURNUS) Tum enim latissime conspicitur. Igitur ob euidenter usum, consensu receptum hoc signum. Vegetius 3, 5. *Si diuise sint copie, per noctem flammis, per diem fumo significant sociis, quod aliter non potest nunciari.* Exemplum in Appian. lib. 1. de bel. Ciu. de Bouianis à Sylla superatis: *Ille nonnullis præmissis, quam primam ex omnibus arcem ascendere possent, iubet occupare, deinde ex fumo rem notam sibi facere. Prodeunte igitur fumo &c.* Idem de bel. Hisp. *Interdium rubro panno hasta prælonga infixo, nocturno vero igne signum datum.* Liu. 21, 27, 7. *Postero die profecti ex loco, prodromo fumo significant se transisse, & haud procul abesse.* Idem 32, 12, 1. *quom verticem, quem petierant, Romani cepisse ac tenere se fumo significarent.* Vide Sigon. in Liu. pag. 54. f. *Cæsar. de bel. Gal. 2, 33. Celeriter, ut ante Cæsar imperauerat, ignibus significatione facta ex proximis castellis eo concursum esse.* Idem ibid. 5, 48. *Fumi incendiorum procul videbantur.*

gna

quæ res omnem dubitationem aduentus legionum expulsi. Thucyd. 2, 20, 5. *Ab his, qui expugnabantur leuati sunt ignes Athenas versus, aduentum hostium significantes.* & 3, 4, 13. *Faces hostilis aduentus indices Thebas versus sublatae sunt.* Et Polyb. 2, 26. *Cognitio Consulis aduentu, id enim per nocturnos ignes intelligebatur.* Frontin. 2, 5, 16. *elegans ex hoc more strategema refert: Arabes cum esset nota consuetudo eorum, qua de aduentu hostium interdum fumo, noctu igne significare instituerant, ut sine intermissione ea fierent praeceperunt; aduentantibus autem aduersariis intermitterent: qui cum cessantibus luminibus existimarent ignorari aduentum suum, auidius ingressi, oppressique sunt.* Eum etiam morem igneorum signorum ad Siciliam suam venisse transulit elegantissimus Barclaius lib. 1. Argen.

5, 2, 8. *ABULITES*) Hæc omnia ex Diodoro 17, 65. non solum expressa; sed propemodum etiam translata. vbi *Abuletes* vocatur. & apud Arrian. 3, 4, 11. Hunc tamen postea Alex. cum ex Indis reuenteretur, & inopia pabuli laboraret, quod non cum comiteu necessario occurrisset, in vincula compegit, uti Plutarchus cap. 118. testatur. Arrianus 7, 1, 14. vna cum filio occisum tradit, quod res Sulsianorum male administrassent. Raderus. Eo loco & 3, 3, 20. apud Arrian. etiam scribitur *Abulites*. Interpreti Zonarae male, *Abulius*.

FILIVM) *Oxathrem*, ut ex Arriano 3, 3, 11. constat. Hunc Alex. Plutarcho cap. 118. teste, postea hasta traiecit. Plutarcho *Oxyartes* dicitur. Arriano 7, 1, 14. *Oxathres*. Raderus.

5, 2, 9. *CHOSPEN*) *Ahi* male *Hydaspes*. Ut & Ortelius notauit, quem non intellexit Raderus, cum scriberet eum dubitare idemne sit *Hydaspes* & *Chospes*, sed frustra esse. nunquam enim id Ortelio in mentem venit: sed hoc, corrigendum esse Curtii locum. Idem vitium aduertit cortexitque in libris Solini cap. 37. Salmasius ille, in exercit. Plinian. p. 699. D.

DELICATAM) Bongarsius conieciēbat; *regibus dedicatam*, quo sensu retento propius scripturam esset *regi alicatam*. Scimus enim ex Herodoto 1, 188. Strabone lib. 15. Plinio 31, 3. Solino cap. 33. & Eustathio ad Dionysii versum 1073. ex eo soloreges Persarum bibere consueuisse. Ea tamen ipsa res argumento sit, non male scribi *delicatam*, nec enim aliter eam aquam delecturos fuisse credibile est. Non prætereundum videtur quod Plutarch. de exilio c. 8. de eo Persarum more dubitabundus loquitur.

5, 2, 10. *OPES VICTI*) Lilius 45, 27, 4. *Inchoatas in vestibulo columnas, quibus imposuiri statuas regis Persi fuerant, suis statuis victor destinauit.*

5, 2, 11. *L. MILLIA*) Totidem Arrianus 3, 3, 18. At Iustinus 11, 14, 9. Diodorus 17, 66. & Plutarch. c. 66. *XL. millia* habent. Bernegg. in Iustinum. *L. millia* talentum efficiunt tricies millies centena millia Philippæorum [immo 30000000. tricies millies mille Philippæos] hoc est, ut vulgo loquuntur, triginta milliones. Raderus.

5, 2, 13. *REGIA SELLA*) De hoc Curtii loco & sella regia copiosissime disputat Brissonius lib. 1. pag. 50. de regno Persarum, quem consules. Raderus. Adde Bulenger de Imp. Rom. 2, 29. *Confedit autem ea in sella Alexander ut opere ipso ostenderet, opes Persarum imperiamque se tenere.* Notatum aliquid simile in Hist. Misc. 16, 7. de Belisario: *Carthaginem introiit, & ascendens palatium, in Gelimeris solio sedis.* ostentui nimirum, Vandalis nunc imperitare Romanos & horum principem Iustinianum.

5, 2, 15. *HOSPITALES DEOS*) Mensæ enim (quæ Persis aureæ & argentæ) diis sacra, quibus statuae deorum inferebantur, veluti tutelæ mensarum & conui-

conuiuitorum. Martialis de sigillo Herculis in mensa Alexandri Epigramm. 9. 44.

*Hoc habuit nomen Pellæi mensa tyranni,
Qui cito perdomito victor in orbe iacet.*

Et Satius 4, 6, 32. de eodem.

- - - Castæ genius tutelaque mensæ

& 4, 6, 59.

- - - Pellæus habebat

Regnator lætis nomen venerabile mensis.

hospitales deos vocat, quod velut conuiuæ & hospites ad mensam inuitarentur; & in ipsa mensa eorum statuæ collocarentur. Raderus. Pertinent eo extremi versus citati ab Raderio epigrammatis:

*Vique fuit quondam placidi conuiuia Molochi,
Sic voluit docti Vindicis esse deus.*

LIBAVIT) Epulas diis libasse Persas & velut ecenæ primitias iis dedisse, docet Xenophon pr. lib. 7. *αὐτῷ*. Cyrus ita vii consisterat, delibatis cibus prandebat; & semper ei, qui maxime indigeret, impertiebatur; quicumque post libationem precatus esset, tum ipse bibit, tum ceteri, qui aderant, similiter fecerunt. [non enim interpreti negligenda erant verba ἄνω & ἑσθίω, quæ libationem etiam comprehendunt]. Brissonius de regno Pers. lib. 1. p. 177.

5, 2, 16. **KENOPHILO**) Huius & Callicratis nulla nec apud Arrianum 3, 3, 20. nec Siculum 17, 65. mentio: decerpit enim sua Curtius ex pluribus. Sed ex Arriano & Plutarcho æuo posterioribus non potuit. Raderus.

MACEDONVM) Sic malui cum melioribus libris, quam vt exprimerem centum numerum, quem suspicor ab aliis ingeniose magis, quam vere, ex prima voce istius litera desumptum. legimus infra quoque 7, 3, 23. hos in coloniis relinqui solitos. In ceteris etiam huius periodi magis vett. Codd. & meum iudicium sequutus sum.

5, 2, 18. **FIS, QVÆ**) Sic optime Pal. I. Feminas enim fuisse consentaneum est: idque mox patebit ex notatis ad 5, 2, 20.

5, 2, 19. **IVSSIT**) Haud dubium quin hoc verbum non iteratèr Curtius scripsisse credam: tradi Syfigambi iussit (omni namque honore eam, & filij quoque pietate prosequeretur) admonerique &c.

DOXOQVE) Ne cogitarent sibi opera sua victum deinceps parandum, sed tantum vt tempus commode exigerent. Raderus.

IN CONTVMELIAM) Seruile enim id munus. Inde quæ in seruitutem incidebant, inter cetera vilia ministeria, hoc quoque memorabant, vt Hector ad Andromachen. Homer. *Il.* 7, 454. quando aliquis Achiuorum loricatum Lacrymantem abduxerit, liberum diem eripiens: Et Argis agens ad alterius telam texeris. Briseis Quidiana in Epist. ad Achillem versu 69.

Victorem captiua sequar, non nupta maritum:

Est mihi quæ lanas molliat, apta manus.

Inter Achæiades longe pulcherrima matres

In salamos coniux ibit, catque, tuos &c.

Nos humiles, famuleque tuæ data pensa trahemus:

Et minuent plenas stamina nostra colos.

Apud eundem in epist. Heroid. Deianira id-exprobrat Herculi apud Omphalen famulæ more colo manum admoventi, versu 77.

Crassaque robusto deducis pollice fila,

Æquaque formosæ pensa rependis hera.

Valer.

Valer. Flaccus 3, 139. - - *Janulasque fatigat*
Velleribus. Polyxæna in Euripidis Hecuba v. 360.
 - - - *quicumque argento me emet,*
Adigens me ad panificium in ædibus,
Verrereque domum, & radiis textorii insistere,
Tristem agentem diem, me coget.

Et certe feminam principem iuberi cogique manus admouere lanæ, contumeliosum est. Sicque arbitratum Lycurgum eo munere soluisse mulieres suas, idque mandauisse ancillis, tradit Xenoph. in pr. de Lacedæm. republ. Perfides etiam forte nimis luxu opinatæ sunt, fastigio suo indignum esse, si quacunq; causa, manus labore occuparent. Sed apud meliores id haudquaquam indecorum fuit, vt mox videbimus.

5, 20. *PERVENIT*) Malui perrexit.
ETIAM OPVS) Pheretima mater Arcefilai regis Cyrenæorum, multis beneficiis affecta ab Eueltione principe Salaminis, ad quem exulatum profugerat, tandem etiam exercitum pro reducendo filio rogauit, qua importuna rogatione turbatus Eueltion, fusum aureum misit & colum penso circumdatum, talia deberi munera muliebri arrogantiae rescribens, non exercitus. Herod. 4, 162. Cyrus ad ignauiam redactus Lydos, non tantum habitum, sed & opera muliebria iis imperauit, texere & psallere. Herod. 1, 155. Polyæn. 7, 6, 4. Iustin. 1, 7, 12. Salomon Prouerb. c. vlt. dum describit operas probæ mulieris. *Cum lana, inquit, & lino occupatur, vestem & stragula ipsa sibi texit. Manum suam extendit, vt legit vulgata, ad fornica, & digiti eius apprehenderunt fusum.* Nec dissimilia officia eidem asseribit Virgil. Æneid. 7, 247.

Liadumque labor vestis - - - & 8, 410.

- - - *femina primum,*

Cui tolerare colo vitam, tenuique Minerva

Impositum - - - Grecorum Regum filias & vxores non ab-

horruisse telas Minervæ ex Homeri testimoniis & Penelopes penso notum est. De Romanorum moribus testatur Arnob. lib. 2. *Matres familias vestra in arvis operantur domorum industrias testificantes suas.* Nam Lucretiam omnes prædicabant, quod cum ex improviso superuenissent, haudquaquam, vt regias nurus, quas in conuiuio luxuque viderant, tempus terentes, sed sera nocte deditam lanæ inter lucubrantes ancillas in medio ædium sedentem inuenerint. Lilius 1, 57, 8. Tatius, cum pacifere etur cum Romulo de raptis Sabinis etiam si eas ab omni opere immunes haberi velit, lanificium tamen iis iniungi concessit. Plut. in problem. [vel potius in Romulo cap. 35.] in cuius rei argumentum Iberorum vxores olim colum & fusum cum stamine ad maritum deferrebant. Alex. ab Alex. 4, 8. Augustus ad hanc faciem filiam & neptes instituit, vt lanificio assuefaceret. Suet. in August. 64, 4. cui soli omnes feminas olim studuisse auctor est Plutarch. de clar. mulier. nec veste temere alia, quam domestica vsus est Augustus, ab vxore & sorore, & filia neptibusque confecta. Sueton. Aug. 73, 2. Viteis Rex Chinesium ad fusum & acum adeo detrusit mulieres, vt ne suam quidem vxorem aliis operis voluerit traducere vitam. Hieron. Henning. in Geneal. Chin. Icti inter operas, quas vxor marito debet, l. *sicut* 48. de oper. libert. lanam carpendi, & vestimenta viro conficiendi artem annumerant, l. *sed si vir* 31. in pr. & §. 1. de donat. inter vir. & vxor. vnde colligit Accurs. in l. *si paterno* C. de negot. gest. suere & texere esse proprium mulierum, cui subscribit Homer. Iliad. 6, 490. sub persona Hectoris increpantis vxorem: *In domum vadens tua ipsius opera cura, Telamque columque, & ancillis iube Opus accedere: bellum autem viris cura erit.* Imitatus est Ouidius Metamorph. 12, 474.

Columque

Ll 2.

I, cape

1, cape cum calathis, & stamina pollice torque,

Bella relinque viris

Et Naumachus Poëta apud

Stob. ferm. 71. Externa negotia, quæ conficere potest (vir) ipsi relinques. Tibi vero cura rei familiaris sit, & custodiæ domus. Hæc ex Arnif. de Repub. cap. 2. Sect. 12. num. 82. & deinceps. De Lucretia est etiam elegans Ouidii locus Fastor. 2, 741.

Inde cito passis petitur Lucretia: cuius

Ante thorum calathi, lanaque mollis erat.

Limen ad exiguum famula data pensa irdebant

Inter quas tenui sic ait illa sono &c.

Quibus paria, quamquam de impari femina, Propertius 3, 5, 15.

Tristis erat domus, & tristis sua pensa ministra

Carpebant, medio nebat & ipsa loco.

Assyriorum feminis id haud indecorum visum ex Iustino 1, 3, 2. pater: vbi Arbactus inuenit Sardanapalum inter scortorum greges purpuram colo nentem, & pensa inter virginis parietem. Quod in gynæceis factum, ostendit Claudianus in Eutropium 1, 273.

Tu potes alterius studiis herere Mineræ,

Tu telas, non tela pati, tu stamina nesci;

Tu segnes operum solers argere puellas,

Et niveam domina pensa involuere lanam.

Ex eo more profecta contumelia Theodoræ Augustæ in Narsetem, Paul. Diac. de gestis Longobard. 2, 5. cui illa inter cetera, quia Eunuchus erat, hæc ferunt mandasse, vt eum puellis in gynæceo lanarum faceret pensa diuidere. Porro, Homer. Il. 6, 289. Sidonias mulieres commendat à texendi peritia. & Xenoph. lib. 6. *pauid.* innuit inter alia quæ Panthea donauit viro, nec ipsa potuit fabricare, confectam ab ipsa fuisse purpuream tunicam. Idem Xenoph. memorab. lib. 5. qui est de admin. domest. seminarum opus esse vult vestis ex lanis elaborationem, & in pr. de Laced. Rep. scribit, Græcos exceptis Spartanis, puellas ab omni motu liberat lanificium exercere voluisse. Augustum vestibus à Liua sua confectis visum, ex Suetonio meminimus. Eodem traho somnium Germanico visum apud Tacit. 2, 14, 1. sanguine sacro resperisa prætexta, pulchriorem aliam manibus auia Augustæ accepisse: vt scilicet illa prætexta auia non modo domum sed etiam opus fuerit. Vt Pantheam Xenophon, sic Argiam viro suo vestem neuisse fecit Statius Thebaid. 11, 400.

opus ipsa nonarat

Mæoniæ Argia modis, & pollice docto

Stamina purpurea sociauerat aurea tela.

& Parthenopæo matrem 9, 691.

hoc neuerat vnum Mater opus

Simile de matre Euryali Virg. Æn. 9, 488. Idem de Horatia commemorat Liuius 1, 26, 2. de paludamento quod sponso suo neuerat. Sed & Helenam, quamuis Spartana esset, ita domi fuisse institutam & assuetam, adductis aliquot Homeri locis ostendit Athenæus 5, 4. Vnde patet, eum morem, cum prius obtineret Lacedæmone, Lycurgum immutasse, vt ante ex Xenophonte didicimus. Qui idem lib. histor. Græc. Leontiadem polemarchum Thebanum interemptum narrat, adsidente vxore, qua lanificium exercebat. Apud Romanos id exercitium matronarum omni tempore fuisse, cum adductis exemplis, patet ex Symmachi ep. 6, 67. Interea, Domina filia, honoratum me opimo lanificij tui monumento satis gaudeo. Vna quippe & amor in parentem tuum & industria matronalis inclinauit. Sic prius femina vitam coluisse traduntur &c. Idem epist. 40. eiusdem libri de eadem: que de contextendis in apparatus ludorum vestibus religiose à nobis voluit commoneri. Sozomenus

Hist.

Comment. in Curtium. lib. 5. c. 2. n. 22. & c. 3. n. 1. 3. 4. 5. 7. 9.

Hist. Eccles. 9, 3. narrat Pulcheriam & sorores pro honestarum mulierum consuetudine, tex-
turis & huiusmodi operibus vacasse. Europe apud Horat. Od. 3, 27.

nisi herile manus

Carpere pensum.

Qui plura desiderat, adeat Tiraquellum in leg. connub. ro. num. 38. & deinceps.
Dempsterum ad Antiquit. Rosini lib. 1. in Paralip. de Sango deo & Ianificio Tanaquil-
lis. & Bernartium ad ista Statii 4, 202.

Stat. dubium catus solante timorem

Fallere - - Sanfouin. de regnis pag. 42.

5, 2, 22. **CONSIDERE**) Similem apud Romanos fuisse morem indi-
cant illa Capitolini Gordian. cap. 6. Socero suo Annio Seneco tantum detulit, ut in fami-
liam eius quasi filium migrasse se crederet, ut nunquam cum eo lauarit, nunquam illo præ-
sente sederit ante præturam. & Tertull. de orat. cap. 12. Irreverens esse adsidere sub conspe-
ctu, contraque conspectum eius, quem maxime reuerentis, ac veneris. Quare non fru-
stra monet Curtius 8, 6, 5. honorem habitum principum liberis, quod licebat sedentibus ve-
sci cum Rege: Pertinet huc, quod eruditissimus Cunaeus de Republ. Hebr. l. 14. probat,
sedendi ius in atria sacerdotum soli regi datum, non ipsi sacerdotibus, nec aliis.

5, 3, 1. **PASITIGRIM**) Ne fallere, non est Tigris ille supra descri-
ptus, qui cum Euphrate Mesopotamiam efficit &c. Raderus. Vide omnino Salmia-
sum in Solini caput 37. pag. 701. Vbi tamen quod p. 702. c. eundem fluvium *Choaſpen*
veteribus, recentioribus *Euleum* vocari tradit; contra quis putare possit, ex Daniele 8,
2. vnde constat Sasa urbem sitam fuisse ad flumen *Hyai*, quod mire congruit cum
Eulao, seu *Eulao* Græcorum. ut monet Schickardus in suo Tarich. Affert & aliam du-
bitandi causam Fern. de Cordoua in cap. 31. didascal. multiplicis, quem vide.

5, 3, 3. **AGRIANIS**) Hæc satis corrupta sunt in Codicibus. Alii *Sa-
rianos* addunt, quos ut Agrianorum istorum illegitimum partum, exesse iubeo. reli-
qua sic constituam: atque Græc. mercenariis militibus, tribus additis millibus Thracum.

5, 3, 4. **MADATES**) Hinc corrigi potest Diodor. 17, 67. in cuius ex-
emplaribus legitur *Madates*; in aliis, *Madates*, scribe *Madates*. facit hanc
correctionem certior Xenophon, ex cuius *Anab.* lib. 5. conicere liceat, hoc nomen
esse Persicum. Quid autem in aliis auctoribus addatur dematuræ huic narratiuncu-
læ, quilibet harum rerum studiosus, ex ipsa collatione perfacile deprehendere poterit.
Tangit & Strab. lib. 15. Sunt & aliæ complures angustie Persis transiunt iuxta Persiam,
quas Alexander vi pertransiit.

5, 3, 5. **SVPER CAPITA HOSTIVM**) Quod optimum in tali
rerum statu, vel etiam vnicum est consilium. Ita visum viro & duci sapientissimo Xe-
nophonti lib. 4. *ἀναβασ.* Multo potius fuerit, aliquam deserti montis partem clam ipsi
furiim nos occupare &c. Fecitque Alex. cum hic, tum alibi apud Curtium. Ita liberatos
exercitus Romanos à Decio primum, mox à Calpurnio meminimus ad Florum 2, 2, 13.
l. & à Germanis Cæsar de bel. Gal. 7, 67. Idque obseruari præcepit Onofander stra-
teg. cap. 7.

5, 3, 7. **PLUTEIS**) De his vide Lipsii Poliorcet. l. 7.

5, 3, 9. **SIMVL IAM**) Alii, *simul admonens iam*, ex quo coniecerat
Bong. *Simul admonens*. Eam vocem omnino sustulerat Modius, sed intercedit Aci-
dal. glossam potius ista arbitratus, inter hæc. Nam, inquit, *simul admonens iam*, valet,
interea dum admonet etiam, dum milites adhuc infligat. Is particula *iam* vsus etiam
infra 9, 5, 12. ut, antequam ultimus spiritus deficeret, dimicans iam extinguereur. pro. dum
etiam dimicaret, inter ipsum dimicandum. Apuleius fere consimiliter lib. 6. *Et simul*